

متن پرسش

سلام استاد وقتتون بخیر باشه. نظر شما در مورد رجعت، رجعت با بدن مادی و فیزیکی بود - نظر استاد مطهری رو می خوندم که نظر دیگری رو مطرح کرده بود و گفته بودن کیفیت رجعت برای ما معلوم نیست - شما فرموده بودین حتما مادیست، علت و توضیح تفاوت نتیجه گیری رو می خواستم. البته در مورد قیامت هم گویا نظر استاد مطهری با نظر شما متفاوته (طبق نظر استاد معاد جسمانی به همان معنای بدن معمولی مادی ما و نظر شما معاد با بدن مثالی یا به قول علامه مصطفوی با بدن متناسب اون نشئه) البته موضوع معاد بحثش متفاوته، اینجا صرفا منظورم بحث رجعت بود که بنظر شما نظریه اون رجعت روحانی که استاد مطهری به عنوان یک نظر قبول دارند رو قبل ندارید. سخنان استاد مطهری: آنهايي هم که قائل به رجعت هستند، بعضي به سبک محدثین همین طور معتقدند که عینا مثل قیامت می شود، یعنی واقعا همین مرده ها از همین خاک زنده می شوند. عده ای دیگر که یکی از آنها مرحوم فیض کاشانی است [طور دیگری معتقدند]. دیگران اصلا در مقام توجیه بر نمی آیند، می گویند به ما گفته اند رجعت، ما هم می گوئیم رجعت، ما چه می دانیم کیفیتش چگونه است؟ بحثی نمی کنند. ولی مثل مرحوم فیض معتقد هستند که رجعت نظیر این چیزی است که امروز علمای ارواح می گویند. این حرف علمای ارواح تا چه حد درست است یا نادرست، به جای خود، ولی نظیر این است که می گویند مثلا مشاهده شده کثیرا که يك نفر در حال بیداری، روح میتی را به صورت يك شبخ و يك جسم خاص رقیقی که با این جسمها فرق داشته [حاضر] کرده و آن را دیده است. اگر حرف اینها را قبول نکنیم، نظیر این را اهل مکاشفه زیاد گفته اند. اهل مکاشفه زیاد ادعا می کنند که ما در حالی که در حال خاصی از مکاشفه هستیم ارواح مؤمنین را مشاهده می کنیم و می بینیم، می آیند و با ما حرف می زنند. وقتی حضرت زهرا (س) می خواستند به دنیا بیایند و زنهایی اهل مکه از کمک کردن به حضرت خدیجه (س) امتناع کردند، چهار زن آمدند آنجا برای اینکه به او کمک بدهند. پرسید: تو کی هستی؟ یکی گفت: من حوا هستم، دیگری گفت: من آسیه هستم، دیگری گفت: من مریم هستم و... اینها همان تجلی کردن و ظاهر شدن روحهاست با بدنهای مثالی در این دنیای مادی، که اگر حرف علمای ارواح - که امروز ادعا می کنند - راست باشد، این يك تایید علمی است بر آن چیزی که اولیای دین یا اولیای عرفان و مکاشفه گفته اند. اشخاصی مثل مرحوم فیض کاشانی معتقدند رجعتی که در آینده خواهد شد، نه این است که مرده ها از قبر زنده می شوند، بلکه معنایش این است که در يك وضع خاصی عده ای از ارواح - به همین شکلی که عرض کردم - در این دنیا ظاهر می شوند. بنابراین، مساله رجعت با مساله قیامت فرق می کند. اولاً خود

مساله رجعت يك مساله صد در صد [ضروري] نيست مثل قيامت. ثانياً كيفيت رجعت با كيفيت قيامت فرق مي كند، چون در كيفيت قيامت در قرآن تصريح شده كه حشر از قبور مي شود ولي ما در باب رجعت چنين حرفي را نداريم. بعيد نيست كه به اين شكل باشد.

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام عليكم: همان طور كه در جزوه مربوط به موضوع «رجعت» بحث شد، بحث در برگشت افراد است به دنيا تا در کنار حضرت مهدي «عجل الله تعالی فرجه الشريف» با ظلمات آخرالزمان مقابله كنند و اين با جسمانی بودن و مادی بودن بیشتر می خواند. عده اي كه در زندگي خود فرصت ظهور شخصيت خود را نداشته اند تا چهره ي نهايي خود را آشكار كنند و مايلند آن چهره را بنمایانند اجازه ي رجعت دارند، عده اي مأمور مي شوند بر سر قبر مؤمنين بروند و به آنها بگويند: «يَا هَذَا إِنَّهُ قَدْ ظَهَرَ صَاحِبُكَ فَإِنْ تَشَأْ أَنْ تَلْحَقَ بِهِ فَالْحَقْ وَ إِنْ تَشَأْ أَنْ تَقْمَ فِي كِرَامَةِ رَبِّكَ فَقُمْ» [۱] ای فلانی! امام و صاحب تو ظهور کرده اگر می خواهی به او ملحق شوی، ملحق شو و اگر می خواهی نزد كرامت پروردگارت اقامت كنی، چنين كن. در روايت داريم كه حضرت صادق (ع) مي فرمايند: «إِنَّ الرَّجْعَةَ لَيْسَتْ بِعَامَّةٍ وَ هِيَ خَاصَّةٌ لَا يَزْجَعُ إِلَّا مَنْ مَخَصَّ الْإِيْمَانَ مَخْضاً أَوْ مَخَصَّ الشُّرْكَ مَخْضاً» [۲] رجعت عمومي نيست بلكه افراد خاصي به دنيا برمي گردند كه يا مؤمن خالص و يا مشرك محض باشند. پس ملاحظه مي فرماييد كه هم در بين اشقياء و هم در بين سعداء رجعت هست. موفق باشيد

[۱] - الخرائج و الجرائح، قطب راوندي، ج ۳، ص ۱۱۶۶.

[۲] - بحار الأنوار، ج ۵۳، ص ۳۹.